

*Os. Mazurskie: chroniony storczyk - kukulka szerokolistna na łące zmiennowilgotnej
(fot. Piotr Reda, kwiecień 2009)*

3. Cenne przyrodniczo obszary miasta Zielona Góra

Wprowadzenie

Każdy ośrodek miejski, także Zielona Góra, oprócz oczywistego zurbanizowania posiada wykształcone w mniejszym lub większym stopniu własne walory przyrodnicze. Wynikają one z jednej strony z zachowania części zasobów przyrodniczych obszaru, na którym powstaje miasto, z drugiej strony zaś miasto tworzy własną jakość nowych obszarów o charakterze przyrodniczym: parków miejskich, zieleńców, alei przydrożnych, itp.

Planowanie przestrzenne jest obecnie ważnym narzędziem zarządzania obszarem miejskim. Każdy inwestor (zarówno prywatny, gminny, czy państwowy) musi przestrzegać zapisów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy. Określają one jaki rodzaj inwestycji może być realizowany na danym obszarze i na jakich warunkach.

W przeszłości głównym punktem ciężkości tradycyjnego planowania przestrzennego było często kształtowanie struktury urbanistycznej w postaci terenów zabudowy i obsługującego ich systemu komunikacji. Pomijano przy tym, lub niedostatecznie uwzględniano, aspekt funkcjonowania przyrodniczego miasta. Bezpowrotnie niszczone zachowane fragmenty dzikiej lub półdzikiej przyrody, nie kompensując tych strat tworzeniem nowych obszarów o charakterze przyrodniczym. Taki rozwój struktury miasta nie dawał odpowiedniej sieci powiązań przyrodniczych i nie pozwalał na sprawne funkcjonowanie jego systemu przyrodniczego. Skutkowało to znacznym zubożeniem, a często wręcz zanikiem siedlisk oraz zasobów dzikiej flory i fauny, ważnych dla tworzenia odpowiednich warunków środowiska życia mieszkańców miasta.

Współczesne planowanie przestrzenne polega na przyznaniu jednej z wiodących ról kształtowaniu

środowiska i krajobrazu w postaci spójnego systemu przyrodniczego miasta. W podejściu tym pod zabudowę i komunikację przeznaczają się obszary o niskich walorach przyrodniczych. Najcenniejsze zaś fragmenty przyrody pozostawia się niezniszczone, chroni je i w razie potrzeby rewitalizuje. Jednym z wiodących celów przy współczesnym planowaniu na terenach zurbanizowanych są podniesienie komfortu życia i wypoczynku mieszkańców oraz ochrona zasobów przyrodniczych i bioróżnorodności.

Takie podejście do planowania przestrzeni miasta zawiera także pozytywny aspekt o charakterze ekonomicznym. Wartość działek budowlanych, nieruchomości oraz czynszu w przypadku ich wynajmu jest często wyraźnie wyższa dla obiektów znajdujących się blisko terenów zieleni.

Zielona Góra w swoim rozwoju przestrzennym zachowała jeszcze stosunkowo dużo obszarów o wysokich walorach przyrodniczych. Część z nich uległa degeneracji, inne są – w mniejszym lub większym stopniu – przekształcane i niekiedy bezpowrotnie niszczone. Proces ten należy więc zatrzymać, aby nie pozabawić miasta i jego mieszkańców ważnego elementu kształtowania środowiska życia, jakim są jego zasoby przyrodnicze.

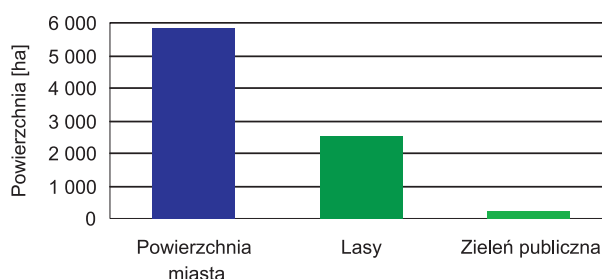
Informacje prezentowane w niniejszym rozdziale są efektem badań przeprowadzonych w 2009 roku, umożliwiających wstępne rozpoznanie obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych Zielonej Góry. Pozwala ono na wskazanie i zachowanie najcenniejszych pod względem przyrodniczym fragmentów naszego miasta. Są to tereny wykazujące wysoki stopień naturalnej bioróżnorodności lub ważne ze względu na funkcjonowanie systemu przyrodniczego miasta.

Ogólna charakterystyka przyrodnicza miasta

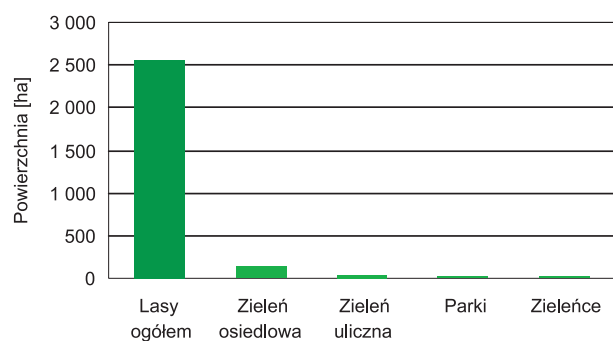
Zasoby botaniczne

Zielona Góra w powszechnym odbiorze w Polsce kojarzona jest z „zielonym miastem”, obfitującym w tereny zieleni. Sytuację tę zawdzięcza głównie swojemu położeniu, gdyż miasto otoczone jest stosunkowo ścisłym pierścieniem lasów. Tworzą one wokół ścisłej zabudowy miejskiej strefę zieleni podmiejskiej. Spora część lasów znajduje się w granicach administracyjnych miasta, tworząc najważniejszy składnik zieleni miejskiej w szerokim rozumieniu. Lasy na terenie miasta zajmują powierzchnię 2 554,2 ha, co stanowi aż 43,8 % całkowitej powierzchni miasta (5 832,0 ha). Pozostałe tereny zieleni – tak zwana zieleń publiczna (parki, zieleńce, zieleń osiedlowa i uliczna) zajmują powierzchnię 205,0 ha, co stanowi już tylko 3,52 % powierzchni miasta (dane Głównego Urzędu Sta-

tystycznego). Udział terenów zieleni w ogólnej powierzchni miasta oraz ich strukturę powierzchniową przedstawiają wykresy (rys. 3-1 i 3-2).

Rys. 3-1. Udział terenów zieleni w ogólnej powierzchni Zielonej Góry

Rys. 3-2. Struktura powierzchni terenów zieleni

Zielen publiczną miasta tworzą parki, Zieleńce, zielen osiedlowa i uliczna. Do najważniejszych parków miejskich należą parki: Tysiąclecia (obszar pocementarny), Winny, Sowińskiego i Piastowski. Parki te są zagospodarowane i na bieżąco utrzymywane. Zaznacza się w nich stosunkowo słabo rozbudowana struktura warstwowa roślinności. Szczególnie widoczne są braki w warstwie krzewów. Parki miejskie Zielonej Góry stanowią ważne ogniwa w systemie przyrodniczym miasta. Należy dążyć do powiększania ich liczby i zajmowanej powierzchni.

Tereny zieleni miejskiej mogą razem tworzyć układy, które pełnią bardzo ważne funkcje przyrodnicze. Mają one duży wpływ na kształtowanie klimatu miasta (przewietrzanie, stabilizację wilgotności i temperatury powietrza, zmniejszanie przeciągów, itp.). Stwarzają także korzystne warunki do bytowania różnym gatunkom roślin i zwierząt, podnosząc tym samym walory przyrodnicze, krajobrazowe, estetyczne i turystyczne miasta oraz w efekcie podnosząc komfort życia mieszkańców.

W literaturze wyróżnia się kilka podstawowych typów zieleni miejskiej: pierścieniowy, klinowy (promienisty), klinowo-pierścieniowy (kombinowany), pasmowy, plamowy (rozproszony) [7][8][9]. Ostatnio

Fauna

Wstępne rozpoznanie zasobów fauny Zielonej Góry objęły podstawowe grupy systematyczne zwierząt: bezkręgowce, płazy, gady, ptaki i ssaki. Fauna ryb z uwagi na niewielką ilość wód otwartych oraz ich charakter na terenie miasta, jest skąpa i jeszcze nierozpoznana.

Bezkręgowce należą do najslabiej zbadanej grupy zwierząt na terenie miasta. Stwierdzono tu występowanie kilku rzadkich i chronionych gatunków motyli oraz chrząszczy. Najważniejszymi wśród nich są: paź królowej *Papilio machaon* (umieszczony na Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce) oraz czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* (prawnie chroniony, objęty programem NATURA 2000 i ujęty w Polskiej Czerwonej Księdze) [5].

Faunę płazów tworzy 11 gatunków. Wszystkie objęte są ochroną prawną: traszka zwyczajna *Lissotriton*

często pojawia się w ekologii miast i układów zieleni miejskiej także system przyrodniczy (organiczny) [1][2]. Najefektywniejszymi pod względem podnoszenia walorów przyrodniczych są systemy zieleni klinowo-pierścieniowy i przyrodniczy. W systemach tych tereny zieleni tworzą sieć *płatów i korytarzy ekologicznych* pozwalających przemieszczać się wzdłuż nich roślinom i zwierzętom, co jest warunkiem stabilności układów przyrodniczych.

Wstępna analiza układu zieleni miejskiej Zielonej Góry została przeprowadzona w opracowaniu *Studium zieleni dla potrzeb rewitalizacji Starego Miasta*. Zielen Zielonej Góry nie jest wykształcona w sposób wyraźny w żaden z powyższych systemów. Przedstawia ona układ pośredni pomiędzy systemem plamowym, a klinowym. Plamy terenów zieleni miasta grupują się w formacje zbliżone do klinów, co należy bezwzględnie w umiejętny sposób wykorzystać przy planowaniu rozwoju urbanistyczno – architektoniczno – przyrodniczego miasta.

W ramach ochrony przyrody na terenie Zielonej Góry zarejestrowanych jest 41 pomników przyrody ożywionej.

Luskiewnik różowy (Lathraea squamaria L.) w dolinie Łączy (fot. P. Susek)

vulgaris, traszka grzebieniasta *T. cristatus*, traszka górska *Ichthyosaura alpestris*, grzebiuszka ziemna *Pelobates fuscus*, ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha zielona *Pseudepidalea viridis*, żaba trawna *Rana temporaria*, żaba moczarowa *R. arvalis*, żaba wodna *Pelophylax* kl. *esculentus*, żaba jeziorkowa *P. lessonae* i żaba śmieszka *P. ridibundus* [3][5].

Wśród rodzimych gadów stwierdzono występowanie 4 gatunków: padalca zwyczajnego *Anguis fragilis*, jaszczurkę zwinę *Lacerta agilis*, jaszczurkę żyworodną *Zootoca vivipara* i zaskrońca zwyczajnego *Natrix natrix*. Ponadto na terenie miasta występuje zawleczony z hodowli jeden z do niedawna najczęściej importowanych podgatunków północnoamerykańskiego żółwia czerwoniczego *Trachemys scripta elegans* [3][5].

Wśród fauny ptaków (awifauny) naszego miasta znajduje się duża liczba ptaków gatunków typowo synantropijnych, na przykład: wróbel, sroka, kawka.

Jedne gatunki od dawna zamieszkują część zabudowaną miasta, jak np. jaskółka oknówka i dymówka, kawka, gołąb miejski. Inne pojawiły się w mieście w ostatnich dziesięcioleciach: grzywacz, sierpówka, kopciuszek, kos, bogatka, sówka, sroka, szpak i zięba. Od początku lat dziewięćdziesiątych w Zielonej Górze zaczęła gniazdować drapieżna pustułka. Aktualnie jest jej co najmniej 10-12 par. Peryferie miasta oraz obrzeże lasów, jak też ich kompleksy zasiedlają niektóre gatunki, wymienione powyżej oraz m. in. turkawka, dzięcioł duży, śpiewak, sosnówka, wrona siwa, kruk i mazurek. Ocenia się, że miasto wraz z sąsiadującymi lasami zamieszkuje ponad 100 gatunków ptaków. Pod względem bogactwa tych zwierząt najcenniejsze są lasy komunalne, ogródki działkowe, parki oraz stare cmentarze. Najuboższe zaś są dzielnice mieszkaniowe w centrum miasta [3][5].

Fauna ssaków Zielonej Góry jest stosunkowo słabo zróżnicowana pod względem gatunkowym. Związane jest to głównie ze strukturą lasów, w których przeważają monokultury sosnowe. Przez Zieloną Górę nie przepływa również żaden większy ciek wod-

ny. Te czynniki wpływają na pewne ubóstwo ssaków. Najpopularniejszym, a zarazem największym z zielonogórskich ssaków owadożernych jest jeź *Erinaceus sp.* Obecnie na podstawie prowadzonych wstępnych badań udało się stwierdzić na obszarze Zielonej Góry obecność jeża wschodniego *Erinaceus concolor*. Wydaje się jednak, że na terenie miasta żyje też drugi gatunek z rodzaju *Erinaceus*, jeź zachodni *Erinaceus europaeus*. W okolicach Zielonej Góry przebiega granica zasięgów obu gatunków. Jeże są najczęściej widywane w okolicach ogródków działkowych, parków, skwerów, blokowisk, ale również na trawnikach w centrum miasta. Jest to również niestety jeden ze ssaków najczęściej potracanych przez samochody. Każdego roku od wiosny do jesieni widywane są na zielonogórskich ulicach martwe jeże. Wysoka śmiertelność jeży związana jest m. in. właśnie z ruchem samochodowym.

Wraz z postępującymi zmianami środowiskowymi ssaki stają się stałym elementem fauny miast. Można się spodziewać, że w najbliższych latach informacji o spotykaniu tych zwierząt w Zielonej Górze będzie coraz więcej [3][5].

Opis najcenniejszych pod względem przyrodniczym obszarów Zielonej Góry

Przeprowadzone w 2009 roku wstępne rozpoznanie w granicach administracyjnych miasta Zielona

Góra pozwoliło na wskazanie 19 obszarów najcenniejszych pod względem przyrodniczym:

1. Dolina Gęśnika

Jest to obszar rozciągający się od obwodnicy wschodniej miasta (droga krajowa nr 3) do ul. Batorego, razem z Wągmostawem oraz lasem łągowym i łągowym we wschodniej części. Obejmuje on kompleks biotopów doliny potoku Gęśnik. Warte rozważenia jest objęcie go ochroną w postaci zespołu przyrodniczo-krajobrazowego.

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- siedliska: łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* (chroniony „Dyrektywą Siedliskową” UE - kod 91E0 o znaczeniu priorytetowym), łąg wiązowo-jesionowy *Ficario-Ulmetum campestris* (chroniony „Dyrektywą Siedliskową” UE - kod 91F0), łąg środkowoeuropejski *Galio-Carpinetum* (chroniony „Dyrektywą Siedliskową” UE kod 9170),
- chronione gatunki roślin: śnieżyczka przebiśnieg *Galanthus nivalis* - stanowiska antropogeniczne przy ogrodach działkowych nieobjęte ochroną gatunkową, bluszcz pospolity *Hedera helix*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*,
- motyle: *Thymelicus lineola*, *Ochlodes sylvanus*, *Papilio machano*, *Leptidea sp.*, *Anthocharis cardamines*, *Pieris brassicae*, *Pieris rapae*, *Pieris napi*, *Gonepteryx rhamni*, *Lycaena phleas*, *Lycaena tityrus*, *Celastrina argiolus*, *Polyommatus icarus*, *Issoria lathonia*, *Vanessa atalanta*, *Vanessa cardui*, *Inachis io*, *Polygonia c-album*, *Arasch-*

Dolina Gęśnika: łąg jesionowo-olszowy wiosną.
(fot. Piotr Reda, kwiecień 2009)

- nia levana*, *Nymphalis anptiopa*, *Coneonymphus pamphilus*, *Aphantopus hyperantys*, *Aphantopus jurtinia*,
- płazy: traszka zwyczajna *Lissotriton vulgaris*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, żaba jeziorkowa *Pelophylax lessonae*, żaba wodna *Pelophylax kl. esculentus*, żaba moczarowa *Rana arvalis*, żaba trawna *Rana temporaria*, ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha zielona *Pseudepidalea viridis*, grzebiuszka ziemna *Pelobates fuscus*,
- gady: zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis*, jaszczurka żyworodna *Zootoca vivipara*, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*,
- ptaki: stwierdzono tu występowanie 69 gatunków, w tym 63 objętych ścisłą ochroną gatunkową, zano-

towano 4 gatunki wymienione w Załączniku I Dyrektywy „Ptasiej” UE,

- ssaki: najważniejszymi z nich są nietoperze (wszystkie objęte ochroną): karlik mniejszy *Pipistrellus pipistrellus*

2. Dolina Łączy (Złoty Potok)

Jest to obszar rozciągający się od ul. Olchowej/ul. Objazdowej 35, wzdłuż ulicy Folszowej, do ul. Zaczę przy wiadukcie kolejowym oraz dawnej oczyszczalni ścieków przy ul. Folszowej i do granic miasta. Obejmuje on kompleks biotopów doliny potoku Łączy na odcinku o przebiegu otwartym. Warte rozważenia jest objęcie go ochroną w postaci użytku ekologicznego.

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- siedliska: łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* (chroniony „Dyrektywą Siedliskową” UE - kod 91E0) oraz łąg wiązowo-jesionowy *Ficario-Ulmetum campestris* (chroniony „Dyrektywą Siedliskową” UE - kod 91F0) – obecnie oba wykształcone fragmentarycznie w wyniku przekształceń antropogenicznych,
- motyle: *Thymelicus lineola*, *Ochlodes sylvanus*, *Papilio machano*, *Leptidea sp.*, *Anthocharis cardamines*, *Pieris brassicae*, *Pieris rapae*, *Pieris napi*, *Gonepteryx rhamni*, *Lycaena phleas*, *Lycaena virgaureae*, *Lycaena tityrus*, *Celastrina argiolus*, *Polyommatus icarus*, *Issoria lathonia*, *Boloria dia*, *Vanessa cardui*, *Inachis io*, *Polygonia c-album*, *Araschnia levana*, *Coneonymphus pamphilus*,

strellus i karlik większy *P. nathusii*, prawdopodobnie w tym rejonie bytuje również chroniony programem Natura 2000 nocek duży *Myotis myotis*.

Aphantopus hyperantys, *Aphantopus jurtinia*, *Melanargia galathea*,

- płazy: traszka zwyczajna *Lissotriton vulgaris*, żaba wodna *Pelophylax kl. esculentus*, żaba moczarowa *Rana arvalis*, żaba trawna *Rana temporaria*, ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha zielona *Pseudepidalea viridis*,
- gady: zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis*, jaszczurka żyworodna *Zootoca vivipara*, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*.

Dolina Gęśnika: wiosenne runo z zawilcami gajowymi i żółtymi (fot. Piotr Reda, kwiecień 2010)

3. Dolina Dłubni Zachodniej

Jest to obszar rozciągający się od stawu przy ul. E. Plater oraz od źródeł Dłubni Zachodniej (dawnej Rotes Wasser - Czerwonej Wody) przy ul. Botanicznej poprzez ul. Jędrzychowską do południowej granicy miasta, wraz z parkiem przy ul. E. Plater oraz stawami u źródeł Dłubni Zachodniej. Obejmuje on kompleks biotopów doliny potoku Dłubnia Zachodnia. Warte rozważenia jest objęcie go ochroną w postaci użytku ekologicznego.

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- siedliska: łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* (chroniony „Dyrektywą Siedliskową” UE - kod 91E0),
- chronione gatunki roślin: bluszcz pospolity *Hedera helix*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*,
- motyle: *Thymelicus lineola*, *Ochlodes sylvanus*, *Papilio machano*, *Leptidea sp.*, *Anthocharis cardamines*, *Pieris brassicae*, *Pieris rapae*, *Pieris napi*, *Gonepteryx rhamni*, *Lycaena phleas*, *Lycaena tityrus*, *Celastrina argiolus*, *Polyommatus icarus*, *Issoria lathonia*, *Vanessa cardui*, *Inachis io*, *Polygonia c-album*, *Araschnia levana*, *Coneonymphus pamphilus*, *Aphantopus hyperantys*, *Aphantopus jurtinia*, *Melanargia galathea*,
- płazy: traszka zwyczajna *Lissotriton vulgaris*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, żaba jeziorkowa *Pelophylax lessonae*, żaba wodna *Pelophylax kl. escul-*

Padalec zwyczajny *Anguis fragilis* (fot. P. Susek)

- lentus*, żaba moczarowa *Rana arvalis*, żaba trawna *Rana temporaria*, ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha zielona *Pseudepidalea viridis*, grzebiuszka ziemna *Pelobates fuscus*,
- gady: zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis*, jaszczurka żyworodna *Zootoca vivipara*, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*,
- ptaki: stwierdzono tu występowanie 69 gatunków, w tym 63 objętych ścisłą ochroną gatunkową, zano-towano 1 gatunek wymieniony w Załączniku I Dyrektywy „Ptasiej” UE,
- ssaki: najważniejszymi z nich są nietoperze (wszystkie objęte ochroną): mroczek późny *Eptesicus serotinus*, karlik mniejszy *Pipistrellus pipistrellus* i karlik większy *P. nathusii*, borowiec wielki *Nyctalus noctula*.

4. Dolina Dłubni Wschodniej

Jest to obszar rozciągający się od źródła Dłubni Wschodniej na południe od ul. W. Orkana i M. Karłowicza, poprzez staw w lesie na przedłużeniu ul. Nowej - koło leśniczówki wraz z lewym dopływem przed leśniczówką, poprzez ogrody działkowe na wschód od Os. Bajkowego i Os. Uczonych do ujścia do potoku Dłubnia Zachodnia przy południowej granicy miasta. Obejmuje on kompleks biotopów doliny potoku Dłubnia Wschodnia. Warte rozważenia jest objęcie go ochroną w postaci użytku ekologicznego.

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- siedliska: łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* (chroniony „Dyrektywą Siedliskową” UE - kod 91E0), łąki zmiennowilgotne z rzędu *Molinietalia* (chronione „Dyrektywą Siedliskową” UE - kod 6410),
- chronione gatunki roślin: kukulka szerokolistna *Dactylorhiza majalis*, listera jajowata *Listera ovata*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*,
- motyle: *Thymelicus lineola*, *Ochlodes sylvanus*, *Leptidea*

5. Dolina Pustelnika

Jest to obszar rozciągający się od źródła cieku Pustelnik w lesie na południowy zachód od Góry Tatrzańskiej (dojście od ul. Botanicznej przez ogrody działkowe) poprzez stawy przy ul. Botanicznej przy wylocie z miasta na Ochłę do południowej granicy miasta, wraz z dzikimi stawami przy ul. Botanicznej przy wylocie z miasta na Ochłę (po stronie południowej zespołu kąpielisk) oraz z dwoma zbiornikami położonymi na północ od kąpieliska. Obejmuje on kompleks biotopów doliny potoku Pustelnik. Warte rozważenia jest objęcie go ochroną w postaci użytku ekologicznego.

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- siedliska: łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* (chroniony „Dyrektywą Siedliskową” UE - kod 91E0),
- chronione gatunki roślin: bluszcz pospolity *Hedera helix*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*,
- motyle: *Thymelicus lineola*, *Ochlodes sylvanus*, *Papilio machano*, *Leptidea* sp., *Anthocharis cardamines*, *Pieris brassicae*, *Pieris rapae*, *Pieris napi*, *Colias hyale*, *Gonepteryx rhamni*, *Lycaena phleas*, *Lycaena virgaureae*, *Lycaena tityrus*, *Celastrina argiolus*, *Polyommatus icarus*, *Issoria lathonia*, *Vanessa atalantia*, *Vanessa cardui*, *Inachis io*, *Polygonia c-album*, *Araschnia levana*, *Nymphalis antiopa*, *Pararge aegeria*, *Aphantopus hyperantys*, *Aphantopus jurtinia*,
- płazy: traszka zwyczajna *Lissotriton vulgaris*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, traszka górską *Ichthyosaura alpestris*, żaba wodna *Pelophylax* kl. *esculentus*, żaba moczarowa *Rana arvalis*, żaba trawna *Rana temporaria*, ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha

sp., *Anthocharis cardamines*, *Pieris brassicae*, *Pieris rapae*, *Pieris napi*, *Gonepteryx rhamni*, *Lycaena phleas*, *Lycaena dispar*, *Lycaena virgaureae*, *Lycaena tityrus*, *Celastrina argiolus*, *Polyommatus icarus*, *Argynis adippe*, *Issoria lathonia*, *Brenthis ino*, *Vanessa cardui*, *Inachis io*, *Polygonia c-album*, *Araschnia levana*, *Coenonymphus argania*, *Coenonymphus glycerion*, *Aphantopus hyperantys*, *Aphantopus jurtinia*, *Melanargia galathea*,

- płazy: traszka zwyczajna *Lissotriton vulgaris*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, żaba wodna *Pelophylax* kl. *esculentus*, żaba moczarowa *Rana arvalis*, żaba trawna *Rana temporaria*, ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha zielona *Pseudepidalea viridis*,
- gady: zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis*, jaszczurka żyworodna *Zootoca vivipara*, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*,
- ptaki: stwierdzono tu występowanie 70 gatunków, w tym 63 objętych ścisłą ochroną gatunkową, zanotowano 1 gatunek wymieniony w Załączniku I Dyrektywy „Ptasiej” UE.

Os. Mazurskie: kuklik zwisły na łące zmiennowilgotnej (fot. Piotr Reda, kwiecień 2009)

zielona *Pseudepidalea viridis*, grzebiuszka ziemna *Pelobates fuscus*,

- gady: zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis*, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*,
- ptaki: stwierdzono tu występowanie 58 gatunków, w tym 53 objętych ścisłą ochroną gatunkową, zanotowano 1 gatunek wymieniony w Załączniku I Dyrektywy „Ptasiej” UE,
- ssaki: najważniejszymi z nich są nietoperze (wszystkie objęte ochroną): karlik mniejszy *Pipistrellus pipistrellus* i karlik większy *P. nathusii*, nocek rudy *Myotis daubentonii*, borowiec wielki *Nyctalus noctula*, prawdopodobnie w tym rejonie bytuje również chroniony programem Natura 2000 nocek duży *Myotis myotis*.

6. Staw Jędrzychowski

Obszar ten znajduje się na zachód od ul. L. Infelda, przy południowej granicy miasta. Obejmuje on dawne wyrobiska, obecnie zalane wodą z bardzo urozmaiconą rzeźbą terenu. Warte rozważenia jest objęcie go ochroną w postaci użytku ekologicznego.

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- siedliska: łęg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* (chroniony „Dyrektywą Siedliskową” UE - kod 91E0), łozowiska (*Salicetum pentandro-cinereae*), ols porzeczkowy (*Ribeso nigri-Alnetum*) - fazy inicjalne,
- chronione gatunki roślin: bluszcz pospolity *Hedera helix*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*,
- motyle: *Thymelicus lineola*, *Leptidea sp.*, *Anthocharis cardamines*, *Pieris brassicae*, *Pieris rapae*, *Pieris napi*, *Gonepteryx rhamni*, *Lycaena tityrus*, *Celastrina argiolus*, *Issoria lathonia*, *Inachis io*, *Polygonia c-album*, *Araschnia levana*, *Aphantopus hyperantys*, *Aphantopus jurtinia*,
- płazy: traszka zwyczajna *Lissotriton vulgaris*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, traszka górską *Ichthyosaura alpestris*, żaba jeziorkowa *Pelophylax*

7. Park Tysiąclecia

Obszar ten znajduje się przy ul. Wazów. Obejmuje on park miejski założony na terenie dawnego cmentarza. Pełni ważną funkcję przyrodniczą w systemie zieleni miasta oraz funkcję rekreacyjną dla mieszkańców.

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- chronione gatunki roślin: bluszcz pospolity *Hedera helix*, lecz jest to stanowisko antropogeniczne, nieobjęte ochroną gatunkową,
- obiekty chronione: w pobliżu parku znajduje się pomnik przyrody nr rej. 429 - dwa cypryśniki błotne - ul. Mieszka I 2-4 (za budynkiem sklepu),
- motyle: *Thymelicus lineola*, *Ochlodes sylvanus*, *Leptidea sp.*, *Pieris brassicae*, *Pieris rapae*, *Pieris napi*, *Gonepteryx rhamni*, *Lycaena tityrus*, *Celastrina argiolus*, *Issoria lathonia*, *Vanessa atalanthia*, *Inachis io*, *Polygonia c-album*, *Araschnia levana*, *Pararge aegeria*, *Aphantopus hyperantys*, *Aphantopus jurtinia*,

8. Park Winny

Obszar ten znajduje się na Wzgórzu Winnym z Palmiarnią przy skrzyżowaniu ul. Wrocławskiej i Al. Konstytucji 3 Maja. Obejmuje on park miejski założony na Wzgórzu Winnym wokół Palmiarni Zielonogórskiej. Pełni ważną funkcję przyrodniczą w systemie zieleni miasta oraz funkcję rekreacyjną dla mieszkańców.

Os. Mazurskie: łęg jesionowo-olszowy wiosną (fot. Piotr Reda, kwiecień 2009)

lessoniae, żaba wodna *Pelophylax kl. esculentus*, żaba moczarowa *Rana arvalis*, żaba trawna *Rana temporaria*, ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha zielona *Pseudepidalea viridis*, grzebiuszka ziemna *Pellobates fuscus*, potencjalne miejsce występowania rzekotki drzewnej *Hyla arborea*,

- gady: zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis*, jaszczurka żyworodna *Zootoca vivipara*, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*,
- ptaki: stwierdzono tu występowanie 52 gatunków, w tym 46 objętych ścisłą ochroną gatunkową.

Dolina Gęsniaka: fiołek *Rivina* (fot. Piotr Reda, kwiecień 2009)

- ptaki: stwierdzono tu występowanie 31 gatunków, w tym 27 objętych ścisłą ochroną gatunkową, zanotowano 1 gatunek wymieniony w Załączniku I Dyrektywy „Ptasiej” UE,
- ssaki: nietoperz mroczek późny *Eptesicus serotinus*, ostoja dla ssaków wykazujących synantropizację np. wiewiórki *Sciurus vulgaris* czy jeży *Erinaceus sp.*

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- motyle: *Thymelicus lineola*, *Pieris brassicae*, *Pieris napi*, *Gonepteryx rhamni*, *Lycaena tityrus*, *Issoria lathonia*, *Inachis io*, *Polygonia c-album*, *Araschnia levana*, *Aphantopus hyperantys*, *Aphantopus jurtinia*,
- ssaki: nietoperz borowiec wielki *Nyctalus noctula*, miejsce bytowania dla jeży *Erinaceus sp.*

9. Park Św. Trójcy

Obszar ten znajduje się przy skrzyżowaniu ul. Dąbrówki i Al. Wojska Polskiego. Obejmuje on park miejski założony na terenie dawnego cmentarza. Pełni ważną funkcję przyrodniczą w systemie zieleni miasta oraz funkcję rekreacyjną dla mieszkańców.

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- motyle: *Thymelicus lineola*, *Pieris brassicae*, *Pieris napi*, *Gonepteryx rhamni*, *Lycaena phleas*, *Lycaena tityrus*, *Issoria lathonia*, *Vanessa atalantha*, *Inachis io*, *Polygonia c-album*, *Araschnia levana*, *Aphantopus hyperantys*, *Aphantopus jurtinia*,
- ptaki: stwierdzono tu występowanie 21 gatunków, w tym 17 objętych ścisłą ochroną gatunkową,
- ssaki: ostoja dla ssaków wykazujących synantropizację np. wiewiórki *Sciurus vulgaris* czy jeży *Erinaceus sp.*

10. Park im. J. Sowińskiego

Obszar ten znajduje się przy Al. Konstytucji 3 Maja i ul. Gen. J. Sowińskiego. Obejmuje on park miejski, założony na terenie dawnych ogrodów położonych na tyłach kamienic. Pełni ważną funkcję przyrodniczą w systemie zieleni miasta oraz funkcję rekreacyjną dla mieszkańców.

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- obiekty chronione: pomnik przyrody nr rej. 783 - grab pospolity,
- motyle: *Thymelicus lineola*, *Ochlodes sylvanus*, *Pieris brassicae*, *Pieris rapae*, *Pieris napi*, *Gonepteryx rhamni*, *Lycaena tityrus*, *Celastrina argiolus*, *Issoria lathonia*, *Vanessa atalantha*, *Inachis io*, *Polygonia c-album*, *Araschnia levana*, *Pararge aegeria*, *Aphantopus hyperantys*, *Aphantopus jurtinia*,
- ssaki: ostoja dla ssaków wykazujących synantropizację np. wiewiórki *Sciurus vulgaris* czy jeży *Erinaceus sp.*

Os. Mazurskie: knieć błotna w łęgu jesionowo-olszowym (fot. Piotr Reda, kwiecień 2009)

11. Park Piastowski

Obszar ten znajduje się przy ul. J. Kilińskiego i Festiwalowej. Obejmuje on park miejski, założony w latach 1902-1904 na dawnych polach i winnicach Wzgórz Piastowskich, należących do Wału Zielonogórskiego. Park ten historycznie jest częścią większego założenia - dawnej promenady spacerowej biegnącej grzbietem Wału Zielonogórskiego od Wzgórza Branioborskiego, wzdłuż obecnej Al. J. Słowackiego, ul. Kukułczej, ul. J. Kilińskiego, poprzez Park Piastowski i dawny Volkspark, do Wieży Bismarcka w lesie na Wzgórzach Piastowskich (obecnie wieża obserwacji przeciwpożarowych). Park Piastowski pełni bardzo ważne funkcje przyrodnicze w systemie zieleni miasta, jako korytarz ekologiczny łączący strefę lasów podmiejskich z zielenią parkową w centrum miasta, oraz funkcję rekreacyjną dla mieszkańców.

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- chronione gatunki roślin: bluszcz pospolity *Hedera helix*, lecz jest to stanowisko antropogeniczne, nieobjęte ochroną gatunkową,

- obiekty chronione: pomnik przyrody nr rej. 421 - buk pospolity 'Purpurea', pomnik przyrody nr rej. 422 - buk pospolity 'Pendula' (forma zbliżona), pomnik przyrody nr rej. 519 - lipa długoogonkowa,
- motyle: *Thymelicus lineola*, *Ochlodes sylvanus*, *Pieris brassicae*, *Pieris rapae*, *Pieris napi*, *Gonepteryx rhamni*, *Lycaena tityrus*, *Celastrina argiolus*, *Issoria lathonia*, *Vanessa atalantha*, *Inachis io*, *Polygonia c-album*, *Araschnia levana*, *Pararge aegeria*, *Aphantopus hyperantys*, *Aphantopus jurtinia*,
- płazy: ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha zielona *Pseudepidalea viridis*,
- ptaki: stwierdzono tu występowanie 42 gatunków, w tym 38 objętych ścisłą ochroną gatunkową, zanotowano 2 gatunki wymienione w Załączniku I Dyrektywy "Ptasiej" UE,
- ssaki: nietoperz mroczek późny *Eptesicus serotinus*, ostoja dla ssaków wykazujących synantropizację np. wiewiórki *Sciurus vulgaris* czy jeży *Erinaceus sp.*

12. Park przy ul. Jaskółczej

Obszar ten znajduje się przy skrzyżowaniu ul. Jaskółczej i Ogrodowej. Obejmuje on park miejski założony przy dawnym dworcu kolejowym linii Zielona Góra - Szprotawa. Pełni ważną funkcję przyrodniczą w systemie zieleni miasta oraz funkcję rekreacyjną dla mieszkańców.

13. Zespół parkowo-ogrodowy przy ul. Kazimierza Wielkiego

Obszar ten znajduje się pomiędzy Al. Niepodległości, ul. Kazimierza Wielkiego i ul. Bohaterów Westerplatte. Obejmuje on kompleks zieleni parkowej (zieleniec przy ul. Kazimierza Wielkiego naprzeciw Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych, zieleniec wokół Kościoła p. w. Najświętszego Zbawiciela, zieleniec przy Al. Niepodległości, zieleniec przy ul. Bohaterów Westerplatte) oraz zieleni ogrodowej (ogrody przywillowe pomiędzy ul. Bohaterów Westerplatte i ul. Kazimierza Wielkiego, ogród przy dawnej przychodni kolejowej u zbiegu ul. Bohaterów Westerplatte i Bolesława Chrobrego). Pełni ważną funkcję przyrodniczą w systemie zieleni miasta oraz funkcję rekreacyjną dla mieszkańców.

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- obiekty chronione: pomnik przyrody nr rej. 413 - platan klonolistny - zieleniec pomiędzy ul. Kazi-

14. Park Poetów i okolice

Obszar ten znajduje się pomiędzy ul. Prof. Z. Szafrańca, Akademicką, Szosą Kisielińską, obwodnicą wschodnią Zielonej Góry (droga krajowa nr 3), linią kolejową do Wrocławia i ogrodami działkowymi przy ul. St. Wyspiańskiego, lasy komunalne, wraz ze stawem (glinianką). Obejmuje on kompleks lasów dawnego Parku Poetów, dawnego „miasteczka ruchu” oraz lasu na wschód od Parku Poetów. Warte rozważenia jest objęcie go ochroną w postaci zespołu przyrodniczo-krajobrazowego.

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- siedliska: łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* (chroniony „Dyrektywą Siedliskową” UE - kod 91E0), grąd środkowoeuropejski *Galio-Carpinetum* (chroniony „Dyrektywą Siedliskową” UE kod 9170), ols porzeczkowy (*Ribeso nigri-Alnetum*), łożowiska (*Salicetum pentandro-cinereae*), bory mieszane o niewykształconej strukturze fitosocjologicznej, powstałe poprzez nasadzenia sosny na siedlisku grądów, suboceaniczny bór świeży *Leucobryo-Pinetum*,
- chronione gatunki roślin: cis pospolity *Taxus baccata*, bluszcz pospolity *Hedera helix*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*, na szczególną uwagę zasługuje występowanie tu starych (około 70-80 letnich) okazów bluszczu pospolitego *Hedera helix*, w Polsce

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- motyle: *Thymelicus lineola*, *Pieris brassicae*, *Pieris napi*, *Gonepteryx rhamni*, *Lycaena tityrus*, *Inachis io*, *Polygonia c-album*, *Araschnia levana*, *Aphantopus hyperantys*, *Aphantopus jurtinia*,
- ssaki: miejsce bytowania jeży *Erinaceus sp.*

mierza Wielkiego i Al. Niepodległości (naprzeciw RDLP), pomnik przyrody nr rej. 414 - topola kanadyjska - ul. Kazimierza Wielkiego 14 (od strony ulicy), pomnik przyrody nr rej. 416 - topola kanadyjska - ul. Kazimierza Wielkiego 12 (od strony ulicy), pomnik przyrody nr rej. 418 - topola czarna - Al. Niepodległości (zieleniec pomiędzy nr 29 i 31), pomnik przyrody nr rej. 431 - kasztan jadalny - Al. Niepodległości (zieleniec pomiędzy nr 29 i 31), pomnik przyrody nr rej. 520 - grab pospolity - Al. Niepodległości 28 (na podwórzu),

- motyle: *Thymelicus lineola*, *Pieris brassicae*, *Pieris napi*, *Gonepteryx rhamni*, *Lycaena tityrus*, *Issoria lathonia*, *Inachis io*, *Polygonia c-album*, *Araschnia levana*, *Aphantopus hyperantys*, *Aphantopus jurtinia*,
- ptaki: stwierdzono tu występowanie 20 gatunków, w tym 17 objętych ścisłą ochroną gatunkową.

objętych ścisłą ochroną gatunkową, ponadto występuje tu jedyna w Zielonej Górze i jedna z najliczniejszych w okolicy populacja niezbyt częstego na Ziemi Lubuskiej łuskiewnika różowego *Lathraea squamaria*, stwierdzono występowanie blisko 1500 kwiatostanów tej ciekawej rośliny, roślinę tę można zobaczyć tylko wiosną, gdyż przez pozostałą część roku pozostaje w ukryciu pod ziemią, jest to jedna z największych ciekawostek botanicznych nie tylko omawianego obszaru, ale i całej Zielonej Góry,

- motyle: *Thymelicus lineola*, *Ochlodes sylvanus*, *Leptidea sp.*, *Pieris brassicae*, *Pieris rapae*, *Pieris napi*, *Gonepteryx rhamni*, *Lycaena phleas*, *Lycaena tityrus*, *Celastrina argiolus*, *Issoria lathonia*, *Vanessa atalanta*, *Inachis io*, *Polygonia c-album*, *Araschnia levana*, *Pararge aegeria*, *Aphantopus hyperantys*, *Aphantopus jurtinia*,
- płazy: traszka zwyczajna *Lissotriton vulgaris*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, traszka górską *Ichthyosaura alpestris*, żaba jeziorkowa *Pelophylax lessonae*, żaba wodna *Pelophylax kl. esculentus*, żaba śmieszka *Pelophylax ridibundus*, żaba moczarowa *Rana arvalis*, żaba trawna *Rana temporaria*, ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha zielona *Pseudepidalea vividis*, grzebieszka ziemna *Pelobates fuscus*,
- gady: zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis*, jaszczurka zwinka *Lacerta*

agilis, z zawleczonych gatunków obcego pochodzenia występuje tu północnoamerykański żółw czerwonolicy *Trachemys scripta elegans*,

- ptaki: stwierdzono tu występowanie 55 gatunków, w tym 50 objętych ścisłą ochroną gatunkową, zanotowano 1 gatunek wymieniony w Załączniku I Dyrektywy "Ptasiej" UE,

15. Lasy przy Cmentarzu Komunalnym

Obszar ten znajduje się na zachód, północ i wschód od Cmentarza Komunalnego - pomiędzy ul. Wrocławską, Os. Braniborskim, Szosą Kisielińską i Os. Raculka. Obejmuje on kompleks leśny o charakterze parku leśnego z bardzo urozmaiconą rzeźbą terenu pochodzenia lodowcowego - fragment moreny czołowej „Wał Zielonogórski”. Pełni ważną funkcję przyrodniczą w systemie zieleni miasta oraz funkcję rekreacyjną dla mieszkańców. Warte rozważenia jest objęcie go ochroną w postaci zespołu przyrodniczo-krajobrazowego.

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- siedliska: suboceaniczny bór świeży *Leucobryo-Pinetum*, grąd środkowoeuropejski *Galio-Carpinetum* (chroniony „Dyrektywą Siedliskową” UE kod 9170),
- chronione gatunki roślin: kruszyna pospolita *Frangula alnus*,

16. Las łęgowy i łąki na planowanym Os. Mazurskim

Obszar ten znajduje się na wschód od obecnej ul. Mrągowskiej, za jedynym istniejącym blokiem mieszkalnym. Obejmuje on kompleks biotopów łęgowych i łąkowych. Jest bardzo ważny z punktu widzenia układu przyrodniczego miasta, gdyż jest rejonem źródłiskowym potoku Gęśnik. Warte rozważenia jest objęcie go ochroną w postaci użytku ekologicznego.

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- siedliska: łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* (chroniony „Dyrektywą Siedliskową” UE - kod 91E0), łąki zmiennowilgotne z rzędu *Molinietalia* (chronione „Dyrektywą Siedliskową” UE - kod 6410), łąki świeże użytkowane ekstensywnie z rzędu

17. Wzgórza Piastowskie

Obszar ten znajduje się w zachodniej części miasta: pomiędzy ul. Łużycką, zachodnią granicą miasta, ul. Botaniczną, Os. Kilińskiego i Os. Zachodnim, wraz z ciekami, podmokłymi obniżeniami i stawami śródlęsnymi, „Lasek Piastowski” - obecnie park leśny, lasy komunalne. Obejmuje on kompleks lasów Wzgórz Piastowskich z bardzo urozmaiconą rzeźbą terenu pochodzenia lodowcowego - fragment moreny czołowej „Wał Zielonogórski”. Pełni ważną funkcję

- ssaki: najważniejszymi z nich są nietoperze (wszystkie objęte ochroną): karlik mniejszy *Pipistrellus pipistrellus*, nocek rudy *Myotis daubentonii*, borowiec wielki *Nyctalus noctula*, ostoja dla ssaków wykazujących synantropizację np. wiewiórki *Sciurus vulgaris* czy jeży *Erinaceus sp.*

- obiekty chronione: pomnik przyrody nr rej. 780 - aleja modrzewiowa - od strony ul. Przyleśnej,
- motyle: *Thymelicus lineola*, *Ochlodes sylvanus*, *Pieris brassicae*, *Pieris napi*, *Gonepteryx rhamni*, *Lycaena tityrus*, *Celastrina argiolus*, *Issoria lathonia*, *Vanessa atalanta*, *Inachis io*, *Polygonia c-album*, *Araschnia levana*, *Nymphalis anptiopa*, *Pararge aegeria*, *Aphantopus hyperantys*, *Aphantopus jurtinia*,
- płazy: traszka zwyczajna *Lissotriton vulgaris*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, żaba trawna *Rana temporaria*, ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha zielona *Pseudepidalea viridis*,
- gady: zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis*, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*,
- ssaki: miejsce bytowania gatunków łownych: saren *Capreolus capreolus*, dzików *Sus scrofa*, lisów *Vulpes vulpes* oraz chronionych wiewiórek *Sciurus vulgaris* i jeży *Erinaceus sp.*

du *Arrhenatheretalia* (chronione „Dyrektywą Siedliskową” UE - kod 6510),

- chronione gatunki roślin: kukulka szerokolistna *Dactylorhiza majalis*, listera jajowata *Listera ovata*, kalina koralowa *Viburnum opulus*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*,
- płazy: żaba trawna *Rana temporaria*, ropucha szara *Bufo bufo*,
- gady: zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis*, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*,
- ssaki: miejsce bytowania gatunków łownych: saren *Capreolus capreolus*, dzików *Sus scrofa*, lisów *Vulpes vulpes* oraz chronionych wiewiórek *Sciurus vulgaris* i jeży *Erinaceus sp.*

przyrodniczą w systemie zieleni miasta oraz funkcję rekreacyjną dla mieszkańców. Warte rozważenia jest objęcie go ochroną w postaci zespołu przyrodniczo-krajobrazowego.

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- siedliska: suboceaniczny bór świeży *Leucobryo-Pinetum*, łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* (chroniony „Dyrektywą Siedliskową” UE - kod 91E0) - wzdłuż potoku Pustelnik i innych mniej-

szych cieków, grąd środkowoeuropejski *Galio-Carpinetum* (chroniony „Dyrektywą Siedliskową” UE kod 9170),

- chronione gatunki roślin: bluszcz pospolity *Hedera helix*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*,
- obiekty chronione: pomnik przyrody nr rej. 781 - buk pospolity - las komunalny (oddz. 30a) na zachód od Amfiteatru,
- płazy: traszka zwyczajna *Lissotriton vulgaris*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, żaba trawna *Rana temporaria*, ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha zielona *Pseudepidalea viridis*,

18. Łąki przy Os. Śląskim

Obszar ten znajduje się na północny wschód od ul. Polanka, na południe od Szosy Kisielińskiej - na jej odcinku pomiędzy Os. Pomorskim a Starym Kisielinem. Obejmuje on mozaikę zarastających łąk świeżych i wilgotnych oraz lokalnych zadrzewień i zakrzewień. Warte rozważenia jest objęcie go ochroną w postaci użytku ekologicznego.

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- siedliska: łąki zmiennowilgotne z rzędu *Molinietalia* (chronione „Dyrektywą Siedliskową” UE - kod 6410), łąki świeże użytkowane ekstensywnie z rzędu *Arrhenatheretalia* (chronione „Dyrektywą Siedliskową” UE - kod 6510), łęg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* (chroniony „Dyrektywą Siedliskową” UE - kod 91E0),

19. Tańczący Bór

Obszar ten znajduje się po południowej stronie Trasy Północnej, na odcinku od ronda z ul. Sulechowską do „ślimaka” na wyjeździe z miasta. Obejmuje fragment lasu sosnowego z drzewostanem w wieku od 127 do 162 lat o fantazyjnie ukształtowanych pniach. Mógłby on stanowić powierzchniowy pomnik przyrody.

Pod względem najważniejszych zasobów przyrodniczych obszar obejmuje:

- siedliska: suboceaniczny bór świeży *Leucobryopinetum*,
- płazy: ropucha szara *Bufo bufo*,
- gady: padalec zwyczajny *Anguis fragilis*, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*,
- ssaki: miejsce bytowania gatunków łownych: saren *Capreolus capreolus*, dzików *Sus scrofa*, lisów *Vulpes vulpes* oraz chronionych wiewiórek *Sciurus vulgaris* i jeży *Erinaceus sp.*

- gady: zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis*, jaszczurka żyworodna *Zootoca vivipara*, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*,
- ptaki: stwierdzono tu występowanie 39 gatunków, w tym 36 objętych ścisłą ochroną gatunkową, zanotowano 2 gatunki wymienione w Załączniku I Dyrektywy „Ptasiej” UE,
- ssaki: miejsce bytowania gatunków łownych: saren *Capreolus capreolus*, dzików *Sus scrofa*, lisów *Vulpes vulpes* oraz chronionych wiewiórek *Sciurus vulgaris* i jeży *Erinaceus sp.*

- chronione gatunki roślin: kukułka szerokolistna *Dactylorhiza majalis*, listera jajowata *Listera ovata*, kalina koralowa *Viburnum opulus*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*,
- motyle: *Thymelicus lineola*, *Ochlodes sylvanus*, *Leptidea sp.*, *Anthocharis cardamines*, *Pieris brassicae*, *Pieris rapae*, *Pieris napi*, *Colias hyale*, *Gonepteryx rhamni*, *Papilio machaon*, *Lycaena phleas*, *Lycaena tityrus*, *Celastrina argiolus*, *Polyommatus icarus*, *Issoria lathonia*, *Brenthis ino*, *Vanessa atalanta*, *Inachis io*, *Polygonia c-album*, *Araschnia levana*, *Aphantopus hyperantys*, *Aphantopus jurtinia*, *Melanargia galathea*,
- płazy: żaba trawna *Rana temporaria*, ropucha szara *Bufo bufo*,
- gady: zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis*, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*.

Tańczący Bór (fot. Piotr Reda, marzec 2010)

Podsumowanie

Łączna powierzchnia wskazanych na terenie Zielonej Góry obszarów cennych pod względem przyrodniczym wynosi 587,97 ha (tab. 3.1).

Tab. 3.1. Zestawienie powierzchni obszarów cennych przyrodniczo dla miasta Zielona Góra

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]
1	DOLINA GĘŚNIKA	58,86
2	DOLINA ŁĄCZY (ZŁOTY POTOK)	9,23
3	DOLINA DŁUBNI ZACHODNIEJ	9,63
4	DOLINA DŁUBNI WSCHODNIEJ	29,17
5	DOLINA PUSTELNIKA	27,04
6	STAW JĘDRZYCHOWSKI	4,62
7	PARK TYSIĄCLECIA	8,74
8	PARK WINNY	3,23
9	PARK ŚW. TRÓJCY	2,01
10	PARK IM. J. SOWIŃSKIEGO	2,33
11	PARK PIASTOWSKI	5,16
12	PARK PRZY UL. JASKÓLCZEJ	1,24
13	ZESPÓŁ PARKOWO-OGRODOWY PRZY UL. KAZIMIERZA WLK.	3,60
14	PARK POETÓW I OKOLICE	70,97
15	LASY PRZY CMENTARZU KOMUNALNYM	87,15
16	LASY ŁĘGOWE I WILGOTNE ŁAKI PRZY UL. MRĄGOWSKIEJ	10,48
17	PARK PIASTOWSKI	243,65
18	ŁĄKI PRZY OS. ŚLĄSKIM	5,69
19	TAŃCZĄCY BÓR	5,17
	ŁĄCZNA POWIERZCHNIA	587,97

Rys. 3-3. Rozmieszczenie obszarów cennych przyrodniczo na terenie administracyjnym miasta Zielona Góra (wyk. M. Maciantowicz)

W przypadku 4 obszarów warte rozważenia jest objęcie ich ochroną w postaci zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, w przypadku 8 – w postaci użytku ekologicznego i w przypadku 1 - w postaci po-

wierzchniowego pomnika przyrody. Natomiast dla 7 terenów zieleni miejskiej wskazane są odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Paweł Czechowski
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sulechowie

Marek Maciantowicz
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Zielonej Górze

Marcin Bocheński, Jan Cichocki, Andrzej Greinert,
Leszek Jerzak, Bartłomiej Najbar, Mariusz Mleczak,
Piotr Reda, Agnieszka Ważna
Uniwersytet Zielonogórski, Wydział Nauk Biologicznych

Marcin Dziubek

Literatura

1. **Czerwieniec M., Lewinska J. 1996.** Zieleń w mieście. IGPiK, Warszawa.
2. **Drapella-Hermansdorfer A., 2001.** Bilans końca wieku [w:] Architektura Krajobrazu 1/2001, Wrocław: 4-33.
3. **Jerzak L. (red.) 2005.** Przyroda miasta. [w:] Stan środowiska w Zielonej Górze w 2004 roku. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze, Urząd Miejski w Zielonej Górze.
4. **Jerzak L., Bujkiewicz Z., Dzwonkowski T., Radkiewicz J., Reda P., Walkowiak J., Wróbel I. 2000.** Przyroda miasta. W: Stan środowiska w Zielonej Górze w 1999 roku. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Zielona Góra: 119-140.
5. **Jerzak L., Greinert A., Reda P., Mleczak M., Maciantowicz M., Najbar B., Bocheński M., Czechowski P., Cichocki J., Ważna A., Dziubek M. 2010.** Cenne obszary przyrodnicze na terenie miasta Zielona Góra. Maszynopis, opracowanie wykonane na zlecenie miasta Zielona Góra, WNB UZ.
6. **Jędraszko A. 1998.** Planowanie środowiska i krajobrazu w Niemczech na przykładzie Stuttgartu. Unia Metropolii Polskich, Warszawa.
7. **Orzeszek-Gajewska B. 1984.** Kształtowanie terenów zieleni w miastach. Instytut Urbanistyki i Planowania Przestrzennego Politechniki Warszawskiej, Państwowe Wyd. Naukowe, Warszawa.
8. **Pokorski J., Siwiec A. 1998.** Kształtowanie terenów zieleni. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa
9. **Siewniak M., Mitkowska A. 1998.** Tezaurusz sztuki ogrodowej. Oficyna Wyd. „Rytm”, Warszawa.

oraz: materiały Wydziału Nauk Biologicznych UZ, ZTUM i Ligi Ochrony Przyrody w Zielonej Górze.